

Галузь знань	01 Освіта / Педагогіка
Спеціальність	016 Спеціальна освіта
Освітня програма	Спеціальна педагогіка
Рівень вищої освіти	Доктор філософії

Шифр дисципліни

ПП1

Назва дисципліни

Методологія та проектування наукового дослідження в спеціальній та інклюзивній освіті

Навчальний рік

2024-2025

Кількість кредитів
ЄКТС (годин)

3 кредити (90 годин)

Статус

Обов'язкова дисципліна. Дисципліна професійної підготовки

**Короткий опис
дисципліни**

Мета курсу: формування у здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії (аспірантів) компетентностей для проєктування наукових досліджень у галузі спеціальної та інклюзивної освіти, зокрема оволодіння методологією та методами наукового дослідження, формування системи знань про процес наукового дослідження, етапи проведення та оформлення результатів.

Ми розглянемо:

- пріоритетні напрями наукових досліджень проблем освіти осіб з особливими освітніми потребами;
- методологічні основи наукового дослідження, методологічні підходи, методологічний апарат дослідження, методи наукового дослідження, обґрунтування актуальності дослідження;
- процес наукового дослідження, його характеристики та етапи проведення;
- доказовість висновків, обґрунтованість власної позиції, пропозиції щодо розв'язання проблеми, визначення перспектив дослідження;
- вимоги до оформлення результатів наукового дослідження;
- шляхи впровадження результатів наукового дослідження в практику роботи фахівців, критерії оцінювання ефективності наукових досліджень.

Викладачі

**Литовченко Світлана Віталіївна
Ярмола Наталія Анатоліївна**

Контакти

Тел. +38097 684 13 10 (Світлана Литовченко)
+38067 762 88 38 (Наталія Ярмола)

Ема svetalitovchenko@ukr.net (Світлана Литовченко)
il nat.yar1978@gmail.com (Наталія Ярмола)

Час для консультацій

Понеділок та четвер, 14:00-15:00

Мета курсу

формування у здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії (аспірантів) компетентностей для проєктування наукових досліджень у галузі спеціальної та інклюзивної освіти, зокрема оволодіння методологією та методами наукового дослідження, формування системи знань про процес наукового дослідження, етапи проведення та оформлення результатів.

Завдання курсу

1. Ознайомити з основними теоретичними засадами, методами наукового пізнання, зокрема в спеціальній та інклюзивній освіті, з метою набуття відповідних компетентностей.
2. Надати знання щодо нової сучасної парадигма розвитку спеціальної та інклюзивної освіти в Україні та закордоном.

3. Ознайомити з методологічними підходами до освіти осіб з особливими освітніми потребами, теоретико-методологічними проблемами освіти осіб з особливими освітніми потребами, методами дослідження проблем освіти осіб з особливими освітніми потребами.
4. Формувати вміння визначати методологічні основи та науковий апарат дослідження; орієнтуватися в сучасних теоретичних дослідженнях (національних, зарубіжних) у галузі освіти осіб з особливими освітніми потребами; визначати актуальні підходи до освіти дітей з особливими освітніми потребами у контексті сучасних стратегій розвитку освіти.
5. Формувати вміння критично оцінювати результати наукових досліджень і різні джерела знань щодо освіти осіб з особливими освітніми потребами, формулювати висновки та рекомендації щодо їх впровадження; оцінювати наслідки політики у сфері освіти осіб з особливими освітніми потребами, розробляти рекомендації стосовно удосконалення нормативно-правового забезпечення освітньої галузі.
6. Формувати вміння моделювати процеси реабілітації, навчання, психолого-педагогічної підтримки (супроводу) осіб з особливими освітніми потребами, упроваджувати результати наукового пошуку в практичну діяльність.
7. Формувати мотивацію для самостійного проведення фахових наукових досліджень із дотриманням принципів академічної доброчесності.

Загальні компетентності

- ЗК 1. Здатність проводити критичний аналіз, оцінку нових і складних ідей, переосмислювати наявне та створювати нове цілісне знання та/або професійну практику, розв'язувати значущі наукові та інші проблеми.
- ЗК 2. Здатність використовувати у професійній діяльності сучасні знання з різних наук, у тому числі міждисциплінарного характеру.
- ЗК 3. Здатність щодо розроблення та реалізація дослідницько-інноваційних проєктів, включаючи проведення самостійних досліджень на професійному рівні.
- ЗК 4. Здатність знаходити, обробляти й аналізувати необхідну інформацію для вирішення проблем й прийняття рішень.
- ЗК 5. Здатність забезпечувати безперервний саморозвиток і самовдосконалення, відповідальність за розвиток інших.
- ЗК 6. Здатність слідувати етичним і правовим нормам у професійній діяльності, керуватися принципами соціальної відповідальності.
- ЗК 7. Здатність використовувати адекватні методи ефективної взаємодії з представниками різних груп (професійних, соціальних, культурних).

Спеціальні (фахові) компетентності	
СК 1.	Здатність самостійно здійснювати науково-дослідну та науково-педагогічну діяльність у галузі спеціальної та інклюзивної освіти з використанням новітніх наукових теорій, методів та інноваційних технологій.
СК 2.	Здатність адаптувати і узагальнювати результати сучасних досліджень в галузі спеціальної та інклюзивної освіти для вирішення наукових і практичних проблем.
СК 3.	Здатність проводити теоретичні й експериментальні дослідження, комбінувати та зв'язувати їх методи, інтерпретувати одержані результати з метою виявлення властивостей та характеристик досліджуваних об'єктів в галузі спеціальної та інклюзивної освіти.
СК 4.	Здатність проводити дослідження складних систем, їх системний та синергетичний аналіз, використовувати моделі та методи моделювання в наукових дослідженнях щодо освіти осіб з особливими освітніми потребами.
СК 5.	Здатність планувати, організовувати роботу дослідницьких колективів, керувати проєктами, включаючи власні дослідження, з метою отримання новітніх знань та переосмислення наявних.
СК 6.	Здатність у оформленні науково-технічної документації, написанні, впровадженні та оприлюдненні результатів наукових досліджень.
Програмні результати навчання	
ПРН 1.	Системні знання у спеціальній та інклюзивній освіті, інших гуманітарних науках, включаючи методологію та методи наукового дослідження.
ПРН 2.	Системні знання поглибленого рівня в галузі спеціальної та інклюзивної освіти, зокрема знання сучасних досягнень та інноваційних рішень, в тому числі на стику різних галузей наук.
ПРН 3.	Знання методики проведення теоретичних та експериментальних досліджень, основоположних принципів системного та синергетичного аналізу, розуміння моделей та методів моделювання в спеціальній та інклюзивній освіті.
ПРН 4.	Знання загальних засад функціонування сучасної науки, основ методології наукового дослідження, його принципів, структурних елементів, мети, завдання, об'єкту, предмету, способів оприлюднення та впровадження результатів.
ПРН 5.	Знання організації і методики проведення наукових досліджень, практики здійснення наукової діяльності, управління інноваційними проєктами.
ПРН 6.	Знання комплексу соціогуманітарних дисциплін, норм наукової етики, законодавства у галузі інтелектуальної власності, відповідальності за професійні рішення, у тому числі у правовому, й соціальному контексті.

- ПРН 7. Вміння орієнтуватися в наукових проблемах у галузі спеціальної та інклюзивної освіти, знаходити оптимальні шляхи їх розв'язання.
- ПРН 8. Вміння критично аналізувати, оцінювати і синтезувати нові складні ідеї, які заслуговують на рецензовану публікацію на національному або міжнародному рівні (галузь спеціальна та інклюзивна освіта).
- ПРН 9. Вміння щодо переосмислення наявного теоретичного знання й професійних практик, здатності сприймати, розробляти, застосовувати і адаптувати основний процес дослідження з науковою повнотою і цілісністю.
- ПРН 10. Вміння обирати теоретичні й експериментальні методи дослідження, відповідні методи системного і синергетичного аналізу, застосовувати моделі та методи моделювання та інноваційні підходи для розв'язання складних завдань і проблем в науково-дослідній та/або інноваційних сферах.
- ПРН 11. Вміння ефективно взаємодіяти в професійному середовищі й соціумі в цілому, результативно, науково і професійно працювати над новими ідеями як індивідуально, так і як член творчої команди
- ПРН 12. Вміння формулювати свої професійні висновки, особисті результати і досягнення щодо освіти дітей та молоді з особливими освітніми потребами, та доцільно їх обґрунтовувати для фахової та не фахової аудиторії.

С навчальної дисципліни

Форма навчання	Всього		Розподіл навчального часу за видами занять				Форма контролю
	кредитів	годин	лекції	практичні	індивідуальні	СР	
очна (денна) / заочна	3	90	20	20	-	50	залік іспит

Програма дисципліни	
Тема 1	Методологічні основи педагогічних досліджень в спеціальній та інклюзивній освіті
1.1	Наукове дослідження як процес. Види наукових досліджень за цільовим призначенням. Основні підходи до вивчення педагогічних явищ.
1.2	Теоретико-методологічні та методичні засади освіти осіб з особливими освітніми потребами. Загальнонаукові та специфічні підходи до освіти осіб з особливими освітніми потребами.
1.3	Проблема, гіпотеза. Форми організації наукового знання: факт, положення, поняття, категорія, принцип, закон, теорія, ідея, гіпотеза, парадигма.
Тема 2	Комплекс методів наукового пошуку в педагогічних дослідженнях
2.1	Поняття методу, методики дослідження. Класифікація загальнонаукових методів дослідження. Характеристика методів теоретичного рівня пізнання.
2.2	Характеристика методів емпіричного рівня пізнання. Алгоритм опису методики дослідження. Підготовка зібраних даних до обробки й аналіз емпіричної інформації.
2.3	Методи дослідження проблем освіти осіб із особливими освітніми потребами.
Тема 3	Понятійно-категоріальний апарат педагогічного дослідження в спеціальній та інклюзивній освіті
3.1	Теорія та її категоріальна основа. Термінологія і вимоги до термінів у дослідженні. Розроблення понятійно-категоріального апарата як перший етап педагогічних наукових досліджень.
3.2	Обґрунтування актуальності теми дослідження. Вивчення теоретичного і практичного стану розроблення проблеми.
3.3	Поняття про об'єкт, предмет дослідження, наукову проблему, мету, гіпотезу, завдання, основні положення дослідження. Співвідношення мети і завдань дослідження. Методика дослідження. Результати дослідження.
Тема 4	Технологія організації науково-дослідної роботи здобувача ступеня доктор філософії з галузі Освіта/ Педагогіка
4.1	Послідовність роботи над дисертацією. Вибір теми дисертації та вимоги до її формулювання. Визначення об'єкту, предмету дослідження, його мети й завдань. Складання плану дисертації та підбір літератури.
4.2	Організація роботи при проведенні наукових досліджень. Поняття про академічну доброчесність
4.3	Поняття, функції і види наукових публікацій. Особливості наукових публікацій для здобувачів ступеня доктор філософії. Наукова монографія, наукова стаття, теза доповіді.
Тема 5	Пріоритетні напрями наукових досліджень в спеціальній та інклюзивній освіті
5.1	Нова парадигма розвитку спеціальної освіти в Україні та закордоном.

5.2	Актуальні підходи до реформування освіти дітей з особливими освітніми потребами у контексті сучасних стратегій розвитку освіти.
5.3	Сучасні теоретичні дослідження щодо освіти дітей з особливими освітніми потребами.
Тема 6	Апробація та впровадження результатів педагогічного дослідження в спеціальній та інклюзивній освіті
6.1	Основні вимоги до апробації результатів дослідження. Наукові тези. Презентація результатів наукових досліджень.
6.2	Шляхи впровадження результатів наукового дослідження в практику роботи фахівців.
6.3	Оцінка ефективності наукових досліджень.

Оцінювання навчальних досягнень	
Вид роботи	%
Відвідування аудиторних занять	20
Відповіді на запитання під час аудиторних занять	20
Індивідуальне завдання 1	15
Індивідуальне завдання 2	15
Підсумковий контроль (тест/іспит)	30
Всього	100

Шкали оцінювання			
Бальна	ECTS	Національна	Заліків
90-100	A	Відмінно	Зараховано
80-89	B	Добре	
70-79	C		
66-69	D	Задовільно	
60-65	E		
35-59	FX	Незадовільно - з можливістю повторного виконання завдань	Не зараховано - з можливістю повторного виконання завдань
0-34	F	Незадовільно - з повторним вивченням дисципліни	Не зараховано - з повторним вивченням дисципліни

Додаткові бали	
Вид роботи та вимоги	Бал за стобальною шкалою
1. Підготовка наукової статті на зазначену тематику	50
2. Підготовка презентації та виступу на конференції, семінарі тощо	30
3. Аналіз програм раннього втручання	20
3. Аналіз форм роботи з ранньої допомоги дітям з порушеннями слуху	15

Методи навчання
Словесні: лекції, пояснення, бесіди тощо; наочні: демонстрації, ілюстрації; практичні: вправи тощо; практичні методи навчання (вправи, групові дискусії, дидактичні та ділові ігри); методи усного контролю – індивідуальне і фронтальне опитування, залік, іспит.

Інструменти, обладнання та програмне забезпечення
Навчальний процес за освітньою програмою відбувається в навчальних кімнатах, оснащених аудіовізуальною апаратурою, мультимедійними демонстраційними комплексами та можливістю виходу у глобальні інтернет-мережі або дистанційно.

Основна (обов'язкова) література

1. Гончаренко С. У. (2008). Педагогічні дослідження: методологічні поради молодим науковцям. Київ-Вінниця : ДОВ «Вінниця».
2. Сисоєва, С.О., Кристочук, Т.Є. (2013). Методологія науково-педагогічних досліджень: Підручник Рівне: Волинські обереги.
https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/9021/1/Metodologiya_naukovo-pedagogichnikh_doslidzhen.pdf
3. Данильян, О. Г., Дзьобань, О. П. (2017). Організація та методологія наукових досліджень : навч. посіб. Харків : Право.
https://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/16993/1/Danilyan_Dzoban_NP-58.pdf
4. Лузан, П.Г., Сопівник, І.В., Виговська, С.В. (2016). Методологія та організація науково-педагогічних досліджень : підручник. Київ: Міленіум.
https://nubip.edu.ua/sites/default/files/u188/luzan_sopivnik_vigovska_metodol_gruden16_1.pdf
5. Кресвелл, Дж. В., Кресвелл, Дж. Д. (2022). Дизайн дослідження: підходи на основі якісних, кількісних і змішаних методів. Львів: Видавництво Українського католицького університету.
6. Литовченко, С. (2022). Методи дослідження проблем освіти осіб з порушеннями слуху (з досвіду підготовки докторів філософії зі спеціальної освіти). *Особлива дитина: навчання і виховання*, 107(3), 19-31. <https://doi.org/10.33189/ectu.v107i3.111>
7. Кульбіда, С.В. (2023). Соціокультурний дискурс української жестової мови в умовах сьогодення: монографія. Київ: Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України. Відділ української жестової мови.
<https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/739970/1/%D0%9C%D0%9E%D0%9D%D0%9E%D0%93%D0%A0%D0%90%D0%A4%D0%86%D0%AF%202023.pdf>
8. Данілавічюте, Е. (2024). Сучасне нейро-психо-лінгво-синергетичне підґрунтя організації логопедичного супроводу осіб з особливими мовленнєвими потребами (вітчизняна концепція нейрологопедії). *Особлива дитина: навчання і виховання*, 116(4), 8-29.
<https://doi.org/10.33189/ectu.v116i4.193>
9. Засенко, В. (2024). Освіта осіб з особливими потребами: проблеми війни і миру. *Особлива дитина: навчання і виховання*, 3(115), 20-36. <https://doi.org/10.33189/ectu.v115i3.182>
10. Колупаєва, А.А. Таранченко, О.М (2024). Реалізація інклюзивної парадигми в освіті дітей з ООП в Україні у воєнний період. *Педагогічна інноватика: сучасність та перспективи*, 5, 15-21. <https://doi.org/10.32782/ped-uzhnu/2024-5-3>
11. Кульбіда С.В. (2024). Інклюзивна освіта осіб з особливими потребами у європейському досвіді. *Збірник наукових праць. Освіта осіб з особливими потребами: шляхи розбудови*, 2(25), 108-123. <https://doi.org/10.33189/epsn.v2i25.259>
12. Прохоренко, Л. (2024). Інклюзивність та безбар'єрність в освіті осіб з особливими освітніми потребами в умовах війни: експериментальне дослідження. *Особлива дитина: навчання і виховання*, 116(4), 193-210. <https://doi.org/10.33189/ectu.v116i4.205>
13. Nind, M., & Lewthwaite, S. (2018). Methods that teach: developing pedagogic research methods, developing pedagogy. *International journal of research & method in education*, 41(4), 398-410.
14. Zogla, I. (2018). Science of Pedagogy: Theory of Educational Discipline and Practice. *Journal of Teacher Education for Sustainability*, 20(2), 31-43.
15. Kearns, K. D., & Sullivan, C. S. (2011). Resources and practices to help graduate students and postdoctoral fellows write statements of teaching philosophy. *Advances in physiology education*, 35(2), 136-145. <https://doi.org/10.1152/advan.00123.2010>

16. Pizzolato, D., & Dierickx, K. (2021). Stakeholders' perspectives on research integrity training practices: a qualitative study. *BMC medical ethics*, 22(1), 67. <https://doi.org/10.1186/s12910-021-00637-z>

Додаткова література та інші джерела інформації

1. Конверський А. Є. (ред.) (2010). Основи методології та організації наукових досліджень: навч. посіб. для студентів, курсантів, аспірантів і ад'юнктів. К.: Центр учбової літератури.
2. Методологія, методика і методи організації науково-педагогічних досліджень / Методологія наукової діяльності : навч. посіб., вид. 3-тє, переробл. / Д.В. Чернілевський, М.І. Томчук, О.А. Дубасенюк, О.Є. Антонова, В.П. Захарченко, О.В. Вознюк, Н.З. Сіранчук. Вінниця : Нілан-ЛТД, 2012. <http://eprints.zu.edu.ua/12840/1/24.pdf>
3. Гуторов О. І. (2017). Методологія та організація наукових досліджень : навч. посібник. Харк. нац. аграр. ун-т ім. В. В. Докучаєва. Х. : ХНАУ.
4. Кайдалова, Л.Г., Сабатовська, І.С., Фролкіна, Н.В., Альохіна, Н.В. (2019). Педагогіка та психологія вищої школи : навчальний посібник /. Харків : НфаУ, 249 с.
5. Литовченко, С.В. (2021). Теоретичні та методичні основи супроводу дітей раннього та дошкільного віку з порушеннями слуху в умовах модернізації освіти. Збірник матеріалів VII Міжнародного конгресу зі спеціальної педагогіки та психології «Діти з особливими потребами: від рівних прав до рівних можливостей». (Київ. 7-8 жовтня 2021р.). Київ.
6. Бабяк, О.О., Вовченко, О.А., Гладченко, І.В., Данілавичюте, Е.А., Довгопола, К.С., Жук, В.В., Кульбіда, С.В., Легкий, О.М., Литвинова, В.В., Литовченко, С.В., Литовченко, В.П., Міськов, Г.В., Рибак, О.А., Таранченко, О.М., Чеботарьова, О.В. (2024) Запровадження безбар'єрності освітніх послуг в закладах дошкільної та загальної середньої освіти : аналітичні матеріали для МОН України / за заг. ред. Л.І. Прохоренко, В.В. Засенка, Н.А. Ярмоли. Київ: Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України, 77 с. <https://ispukr.org.ua/?p=12614>
7. Литовченко, С.В. (2020). Діти з порушеннями слуху раннього та дошкільного віку: навчання та супровід: монографія. Київ: «ФОП Симоненко О. І.», 2020. 356 с. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/731670>
8. Литовченко, С.В., Таранченко, О.М., Жук, В.В., Шевченко, В.М., Литвинова, В.В., Федоренко, О.Ф. (2021). Сучасний курикулум в освіті дітей з порушеннями слуху : методичні рекомендації. Кропивницький: Імекс-ЛТД, 321 с. <https://lib.iitta.gov.ua/731776/>
9. Литовченко, С.В., Литовченко, В.П. (2022). Фактори навколишнього середовища в освіті дітей з порушеннями слуху в рамках соціальної моделі розуміння особливих потреб. Особлива дитина: навчання і виховання. 2022. № 4(108). С. 27-39. <https://doi.org/10.33189/ectu.v108i4.120>
10. Жук, В.В., Литвинова, В.В., Литовченко, С.В. (2023). Педагогічна підтримка дітей раннього та дошкільного віку з порушеннями слуху та їхніх батьків в умовах воєнного стану: навчально-методичний посібник. Київ, 123 с. <https://ispukr.org.ua/?p=11482>
11. Жук, В. В., Литовченко, С. В., Новосад, В. Є., Ремажєвська, В. М. (2024). Як організувати освітній процес для дітей з порушеннями слуху та зору в закладі дошкільної освіти. Посібник для педагогів. Розділ II. Організація освітнього процесу для дітей з порушеннями слуху. ЮНІСЕФ, ВГО «АПДО», 87 с. <https://drive.google.com/file/d/19R8P0rLLdKdW5bK2fFCyV2R4XTU41S0B/view?pli=1>

12. Бутенко, А., Денискіна, Г., Єременко, О., Книш, О., Сімшаг, І., Требенко, О. (2024). Роз'яснення щодо застосування Критеріїв оцінювання якості освітньої програми: методичний посібник. Київ: Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти.
13. Wang, Y., Kretschmer, R. E., & Hartman, M. C. (2010). Teacher-as-researcher: theory-into-practice. *American annals of the deaf*, 155(2), 105–109. <https://doi.org/10.1353/aad.2010.0006>
14. Engler, K. S., & MacGregor, C. J. (2018). Deaf Education Teacher Preparation: A Phenomenological Case Study of a Graduate Program With a Comprehensive Philosophy. *American annals of the deaf*, 162(5), 388–418. <https://doi.org/10.1353/aad.2018.0001>

Інформаційні ресурси

1. Міністерство освіти і науки України. <http://www.mon.gov.ua/>.
2. Міністерство соціальної політики України. <http://www.mlsp.gov.ua/>.
3. Міністерство охорони здоров'я України. <http://www.moz.gov.ua/>.
4. Національна академія педагогічних наук України. <https://naps.gov.ua/>
5. Електронна бібліотека НАПН України. <https://lib.iitta.gov.ua/>
6. Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України. <https://ispukr.org.ua/>
7. Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти України. <https://naqa.gov.ua/>
8. Особлива дитина: навчання та виховання. https://ojs.csnukr.in.ua/index.php/Exceptional_child
9. Освіта осіб з особливими потребами: шляхи розбудови. https://spp.org.ua/index.php/26_02_2020.
10. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського. <http://www.nbuv.gov.ua/>
11. Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В.О. Сухомлинського НАПН України. <http://www.dnpb.gov.ua/>
12. Український науково-методичний центр практичної психології і соціальної роботи. <http://www.psyua.com.ua>.
13. АС «ІРЦ» <https://ircenter.gov.ua/>, https://ircenter.gov.ua/static-pages/manuals_and_textbooks
14. PubMed – електронна база даних медичних публікацій, в якій викладені абстракти публікацій англійською мовою; PubMed створено на основі розділу «біотехнологія» Національної медичної бібліотеки США (NLM).

Інформація про викладачів

Литовченко Світлана Віталіївна, доктор педагогічних наук, професор, завідувач відділу освіти дітей з порушеннями сенсорного розвитку Інституту спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України

orcid.org/0000-0003-0001-4667

<https://scholar.google.com.ua/citations?user=sgbh2NsAAAAJ&hl=ru>

<https://lib.iitta.gov.ua/view/creators/==041B==0438==0442==043E==0432==0447==0435==043D==043A==043E=3A==0421=2E==0412=2E=3A=3A.html>

<https://www.facebook.com/groups/268693925325131>

<https://www.facebook.com/groups/582996862527784>

Ярмола Наталія Анатоліївна, кандидат педагогічних наук, старший дослідник, заступник директора з наукової роботи Інституту спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України

<http://orcid.org/0000-0001-9374-5543>

<https://scholar.google.com.ua/citations?hl=uk&user=cxh8FVkJAAAAJ>

<https://lib.iitta.gov.ua/view/creators/==042F==0440==043C==043E==043B==0430=3A==041D=2E==0410=2E=3A=3A.default.html>

Основні публікації з тематики дисципліни

Статті у виданнях, проіндексованих у базах даних Scopus та/або Web of Science Core Collection

1. Torop, K., Yarmola, N., Lytovchenko, S., Trykoz, S., Shevchenko, V., & Kruhlyk, O. (2021). The innovative development of socialization of children with special educational needs on the intellectual disability example. *AD ALTA: Journal of Interdisciplinary Research*, 11/02-XXIV, 93–96. [THE INNOVATIVE DEVELOPMENT OF SOCIALIZATION OF CHILDREN WITH SPECIAL EDUCATIONAL NEEDS ON THE INTELLECTUAL DISABILITY EXAMPLE-Web of Science Core Collection](#)
2. Nahorna, O., Lytovchenko, S., Tripak, M., Serhiienko, T., & Khmil, I. (2023). Providing inclusive learning at higher school. *Conhecimento & Diversidade*, 15(37), 193–209. <https://doi.org/10.18316/rcd.v15i37.10946>
3. Paustovska, M., Lytovchenko, S., Marieiev, D., Bazyljak, N., & Malii, A. (2024). Approaches to inclusive foreign language instruction in higher education. *Salud, Ciencia Y Tecnología - Serie De Conferencias*, 3, 711. <https://doi.org/10.56294/sctconf2024.711>
4. Torop K., Yarmola N. (2021). Implementation of competency-based approach in education of children with intellectual disabilities in conditions of inclusive learning. *PEDAGOGICAL AND PSYCHOLOGICAL SCIENCES: REGULARITIES AND DEVELOPMENT TRENDS*, 2021, 260-277. <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-032-2-40>
5. Stebljuk, S., Bondarenko, Y., Torop, K., Yarmola, N., Kuzava, I., & Shulzhenko, D. (2021). Formation of Communication Skills in Junior Schoolchildren with Intellectual Disabilities in the

- Conditions of Inclusive Education. BRAIN. Broad Research in Artificial Intelligence and Neuroscience, 12(4), 329-345. <https://doi.org/10.18662/brain/12.4/253>
6. Prokhorenko, L., Popovych, I., Sokolova, H., Yarmola, N., & Forostian, O. (2021). Research on reflective-evaluative competence in pupils with intellectual disabilities. Amazonia Investiga, 10(46), 138-151. <https://doi.org/10.34069/AI/2021.46.10.13>
7. Torop, K., Yarmola, N., Dergach, M., Kvitka, N., Trykoz, S., & Vasylenko, B. (2023). Methodical training of teachers working with schoolchildren with intellectual development disabilities. Revista Eduweb, 17(1), 76-87. <https://doi.org/10.46502/issn.1856-7576/2023.17.01.8>

Статті у виданнях, що внесені до Переліку наукових фахових видань України (група Б)

1. Литовченко, С. (2020). Система автоматизації роботи інклюзивно-ресурсних центрів: контент щодо особливих освітніх потреб. Вісник післядипломної освіти, Вип. 13 (42), 123-140. [https://doi.org/10.32405/2218-7650-2020-13\(42\)-123-139](https://doi.org/10.32405/2218-7650-2020-13(42)-123-139)
2. Литовченко, С. (2020). Дистанційне навчання дітей з порушеннями слуху: рекомендації учасникам команди супроводу. Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології, 3- 4 (97-98), 301-311. [DOI:10.24139/2312-5993/2020.03-04/301-311](https://doi.org/10.24139/2312-5993/2020.03-04/301-311)
3. Литовченко, С. (2020). Перспективи розвитку спеціального закладу освіти (за матеріалами обговорення із педагогами). Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету. Вип. 4, 136-143. <https://doi.org/10.31499/2307-4906.4.2020.224183>
4. Литовченко, С. (2021). Дошкільна освіта дітей з порушеннями слуху: сучасні моделі та перспективи розвитку. Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології, (105), 87-99. http://nbuv.gov.ua/UJRN/pednauk_2021_1_43 DOI 10.24139/2312-5993/2021.01/445-458
5. Литовченко С., & Литовченко, В. (2022). Підготовка батьків до оцінки розвитку дітей в інклюзивно-ресурсних центрах: психолого-педагогічні основи комунікації. Наука і освіта, 2, 31-38. <https://doi.org/10.24195/2414-4665-2022-2-5>
6. Литовченко, С., & Литовченко, В. (2022). Фактори навколишнього середовища в рамках соціальної моделі розуміння особливих потреб. Особлива дитина: навчання і виховання, 4(108), 27-39. <https://doi.org/10.33189/ectu.v108i4.120>
7. Литовченко, С.В., Супрун, М.О., & Литовченко, В.П. (2024). Психолого-педагогічний супровід дітей з порушеннями слуху: історичний екскурс. *Особлива дитина: навчання і виховання*, 1(113), 65-87. <https://doi.org/10.33189/ectu.v113i1.165>
8. Литовченко, С., Таранченко, О., Жук В., Литвинова, В., Шевченко, В., & Вовченко, О. (2023). Програма підвищення кваліфікації педагогів, які навчають дітей з порушеннями слуху, в умовах воєнного стану та відновлення України (модулі 1-3). *Освіта осіб з особливими потребами: шляхи розбудови*, 22, 33-59. <https://doi.org/10.33189/epsn.v1i22.219>
9. Литовченко, С., Таранченко, О., Жук, В., Литвинова, В., Шевченко, В., & Вовченко, О. (2023). Програма підвищення кваліфікації педагогів, які навчають дітей з порушеннями слуху, в умовах воєнного стану та відновлення України (модулі 4, 5 та курс з психологічної підтримки). *Особлива дитина: навчання і виховання*, 110(2), 68-104. <https://doi.org/10.33189/ectu.v110i2.139>
10. Литовченко, С.В., Кульбіда, С.В., Вовченко, О.А., Таранченко, О.М., Жук, В.В., Литвинова, В.В., Рибак, О.А., & Міський, Г.В. (2024). Забезпечення безбар'єрності в освітньому процесі для дітей з порушеннями слуху. *Особлива дитина: навчання і виховання*, 4(116), 29-44. <https://doi.org/10.33189/ectu.v116i4.194>
11. Ярмола Н.А. (2022). Євроінтеграційний напрям модернізації та розвитку освіти дітей з особливими освітніми потребами в Україні. *Освіта осіб з особливими потребами: шляхи розбудови: збірник наукових праць*, 2022, № 20, с. 130-135. <https://spp.org.ua/index.php/journal>
12. Ярмола Н.А. (2022). Інклюзивне навчання та підтримка дітей з особливими освітніми потребами в умовах воєнного стану. *Освіта осіб з особливими потребами: шляхи розбудови*, 20, 130-135.

Монографії

1. Литовченко, С. (2020). Діти з порушеннями слуху раннього та дошкільного віку : навчання та супровід: Монографія. Київ: ФОП Симоненко О. І., 356 с. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/731670>
2. Захист і підтримка ментального здоров'я українців в умовах воєнного стану: виклики і відповіді : монографія / НАПН України; за заг. ред. В. Г. Кременя; [В. Г. Панок, С. Д. Максименко, М. М. Слюсаревський, Л. І. Прохоренко, Н. В. Чепелева, Т. І. Куліш, С. Л. Чуніхіна, І. Г. Губеладзе, І. І. Ткачук, Н. А. Ярмола]. [Електронне видання]. Київ, 2024. 188 с. <https://doi.org/10.32405/978-617-7118-51-9-2024-188>

Міжнародні видання

1. Litovchenko S. (2020). Theoretical and normative bases of realization of early intervention to children with hearing impairments. KELM (Knowledge, Education, Law, Management), 7 (35). Vol. 2, 3-8. <https://doi.org/10.51647/kelm.2020.7.2.1>
2. Litovchenko, S. (2021). Support of early and preschool children with hearing impairments in the context of educational changes in Ukraine. German International Journal of Modern Science, 6. Vol. 3, 19-23. <https://doi.org/1024412/2701-8369-2021-6-3-19-23>

Навчальні посібники

1. Литовченко С., Таранченко О., Жук В., Шевченко В., Литвинова В., Федоренко О. Сучасний курикулум в освіті дітей з порушеннями слуху: методичні рекомендації. Кропивницький: Імекс-ЛТД, 2021. 322 с. <https://lib.iitta.gov.ua/731776/>
2. Прохоренко Л., Ярмола Н. та ін. Методичні рекомендації для інклюзивно-ресурсних центрів щодо визначення категорій (типології) освітніх труднощів у осіб з ООП та рівнів підтримки в освітньому процесі. Київ: ІСПП імені Миколи Ярмаченка НАПН України, 2021. https://ispukr.org.ua/?page_id=8429#.Yrcvy3ZBxPY
3. Литовченко С., Жук В., Литвинова В. Програма розвитку дітей раннього та дошкільного віку з порушеннями слуху. Київ: ІСПП імені Миколи Ярмаченка НАПН України, 2023. 188 с. <https://ispukr.org.ua/?p=11479>
4. Литовченко С., Таранченко О., Жук В., Литвинова В., Шевченко В., Вовченко О. Програма підвищення кваліфікації педагогів, які навчають дітей з порушеннями слуху, в умовах воєнного стану та відновлення України. Київ: ІСПП імені Миколи Ярмаченка НАПН України, 2023. 54 с. <https://ispukr.org.ua/?p=11581>
5. Литовченко С., Жук В., Литвинова В. Чути і спілкуватись. Крок за кроком з батьками. Методичний супровід та психологічна підтримка: навчально-методичний посібник. Київ: ІСПП імені Миколи Ярмаченка НАПН України, 2023. 57 с. <https://ispukr.org.ua/?p=11486>
6. Литовченко С., Жук В., Литвинова В. Педагогічна підтримка дітей раннього та дошкільного віку з порушеннями слуху та їхніх батьків в умовах воєнного стану: навчально-методичний посібник. Київ: ІСПП імені Миколи Ярмаченка НАПН України, 2023. 123 с. <https://ispukr.org.ua/?p=11482>
7. Литовченко С., Жук В., Литвинова В., Вовченко О. Серія навчальних посібників за сферами розвитку для дітей дошкільного віку з порушенням слуху «Сходинки. Підтримаємо та допоможемо» (3 посібника). Київ: ІСПП імені Миколи Ярмаченка НАПН України, 2023. 258 с. <https://ispukr.org.ua/?p=11438>
8. Литовченко С., Кульбіда С., Вовченко О, Таранченко О., Жук В., Литвинова В., Рибак О., Міськів Г., Литовченко В. Запровадження безбар'єрності освітніх послуг в закладах дошкільної та загальної середньої освіти: аналітичні матеріали для МОН України. Київ: ІСПП імені Миколи Ярмаченка НАПН України, 2024. 77 с. С. 20-27. <https://ispukr.org.ua/?p=12614>
9. Жук В., Новосад В., Литовченко С., Ремажєвська В. Як організувати освітній процес для дітей з порушеннями слуху та зору в інклюзивних групах закладів дошкільної освіти: навчально-методичний посібник. Київ: ЮНІСЕФ, 2024. 87 с. <https://sites.google.com/view/vzaemodia2023/%D0%BA%D0%BD%D0%B8%D0%B6%D0%BA>

<https://doi.org/10.37472/v.naes.2024.6239>

10. Ярмола, Н. А. (2024). ДО ПИТАННЯ ЗАХИСТУ ТА ПІДТРИМКИ МЕНТАЛЬНОГО ЗДОРОВ'Я ОСІБ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: Наукова доповідь загальним зборам НАПН України «Захист і підтримка ментального здоров'я українців в умовах воєнного стану: виклики і відповіді», 22 листопада 2024 р. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*, 6(2), 1-9. <https://doi.org/10.37472/v.naes.2024.6239>

11. Ярмола, Н.А., Квітка, Н.О., Лапін, А.В., Коваль-Бардаш, Л.В. (2023). Організація інклюзивного освітнього середовища в закладах дошкільної освіти. Київ: Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України. 156 с. <https://ispukr.org.ua/?p=11800>

Зворотній зв'язок

Литовченко Світлана Віталіївна
Моб. тел. 097 684 13 10 (viber, telegram)
svetalitovchenko@ukr.net

Ярмола Наталія Анатоліївна
Моб. тел. 067 762 88 38 (viber, telegram)
nat.yar1978@gmail.com

Затверджено

Засідання відділу інклюзивного навчання
Протокол №6 від 11 червня 2024 р.
Засідання відділу освіти дітей з порушеннями сенсорного розвитку
Протокол №6 від 13 червня 2024 р.

Укладачі

Литовченко С.В.

Ярмола Н.А.

Завідувач відділу

Ярмола Н.А.

Литовченко С.В.